

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.63.135-144>

УДК 711

Михайлик Ольга Олександрівна

к.т.н., Київський національний університет будівництва і архітектури

mykhailykolga@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0003-3648-9410>

СИНІ ЛІНІЇ ЯК МІСТОБУДІВНЕ ОБМЕЖЕННЯ ПРИБЕРЕЖНОЇ АКВАТОРІЇ

Анотація: розглянуто характеристики та проблеми прибережних акваторій та прибережних територій. Доведено переваги організації берегової техногенної системи. Обґрунтовано важливість встановлення Синіх ліній містобудівного обмеження прибережних акваторій.

Ключові слова: прибережна акваторія; прибережна територія; річкова екосистема; рекреація; містобудівна організація; берегова техногенна система; зелені лінії; сині лінії обмеження.

Постановка проблеми. Прибережні акваторії та території є важливими природно-містобудівними комплексами в планувальній структурі міста, бо збагачують міську тканину громадським та рекреаційним простором, прибережною флорою та фауною, мальовничим пейзажем, покращують мікроклімат міського середовища (св.1-5).

Актуальними проблемами сьогодення прибережних територій та акваторій залишаються наступні:

- інтенсивна урбанізація прибережних територій: вартість житла на прибережних територіях в 2-3 рази вища, ніж на інших територіях;
- експансія транспортної інфраструктури;
- руйнування природних ландшафтів річкових екосистем;
- забруднення водних об'єктів;
- занедбаність прибережних територій;
- відокремлення річки та її прибережної території від міської тканини та обмеження пішохідної доступності в разі розвитку міста вздовж одного берега та проходження автомагістралі поруч з водоймою;
- наявність промислових об'єктів на прибережних територіях;
- порушення норм та вимог щодо охоронних заходів прибережних територій річок та водойм.

Фахова організація, благоустрій, збереження та охорона прибережних акваторій та їхніх прибережних територій є однією з домінантних містобудівних завдань в силу того, що саме прибережні території є надзвичайно

уразливими, найексплуатованішими та інвестиційно–привабливими зонами. Збереження «водного фасаду» в контексті включення акваторії в життя міста, розвитку громадських просторів, рекреації, туризму, фізичної культури, екологічної освіти за рахунок стратегій та інноваційних методів містобудівної організації та розвитку прибережних територій є однією з домінантних завдань містобудування, над розв'язанням якого працює і автор даної статті.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблемаам прибережних територій річок було присвячено чимало наукових статей, а саме: «Сучасний стан річки Либідь та шляхи її відродження в ландшафтній архітектурі Києва»[2], «Річка Стугна: природний стан, проблеми антропогенного навантаження та пропозиції щодо покращення екологічного стану річки [3], «Заплава р. Дніпро: сучасний стан, проблеми та шляхи відновлення екологічної рівноваги» [4], «Прибережні території Київської області: природні особливості, сучасний стан та проблеми антропогенного навантаження» [5], «Сучасні проблеми екосистеми малих річок» [6], «Містобудівні методи ревіталізації прибережних територій річок» [7], «Зелені лінії на прибережних територіях і методи визначення їх меж» [8], «Світовий досвід організації та охорони прибережних зон» [9], «Акваторії Києва: втрати, здобутки та шляхи відродження»[10], «Містобудівні принципи та методи повернення містянам громадського простору прибережних територій» [11], «Річкові екосистеми України: природні особливості, проблеми трансформації та заходи з оздоровлення» [12] тощо.

Дослідження природних особливостей та містобудівного навантаження прибережних територій річок привело до висновку щодо важливості встановлення Зелених ліній I, II та III категорій захисту.

Метою даної публікації є обґрунтування важливості введення Синіх ліній містобудівного обмеження прибережних акваторій.

Основна частина. Річка є динамічною системою, що підпорядкована зональним закономірностям, де річковий стік в природних умовах формується за басейновим принципом. Кожна річка є унікальною цілісною екологічною системою, складним динамічним комплексом із сукупністю парадинамічних зв'язків (це є горизонтальні зв'язки між складовими системи), де відбуваються процеси обміну речовин, енергії, інформації. Прибережна територія включає заплавні луки, поля, ліси, борові тераси (низька, висока) є складовою (підсистемою) цілісної річкової екосистеми, де інтенсивність фізико-географічних процесів значно вища ніж в інших ландшафтах [13]. Стан річища та прибережної території є тісно взаємопов'язаним внаслідок територіально-екологічної єдності: деградація одної складової річкової екосистеми порушує природний баланс і є причиною погіршення стану всіх складових. Збереження

природного балансу між акваторією та прибережною територією в умовах урбанізованого середовища є актуальним завданням містобудівників.

Ключовою ланкою дослідження заданої теми є визначення межі прибережної території – це є важливим критерієм при містобудівному освоєнні берегової зони. Зовнішньою межею прибережної території є територія, де закінчується вплив водойми на суходіл. Межа та конфігурація прибережних територій залежить від геоморфологічних та гідрографічних особливостей річки, визначається по одному з максимальних значень впливу річки і це, як правило, бровка схилу корінного берегу, високої другої надзапlavної тераси, яка, зазвичай, виступає границею прибережної території. Межа прибережної території може співпадати з межами міста, населеного пункту, приміської зони.

Зелені лінії I, II, III категорій захисту визначають зовнішні границі містобудівного освоєння прибережної території річкової екосистеми. Внутрішньою межею водоохоронної зони з визначеними режимами господарського та містобудівного використання є уріз річки (будь якої водойми), яка позначається умовною Синьою лінією, границею прибережної акваторії.

Містобудівна організація прибережної території річки є сукупністю заходів з інженерної підготовки та благоустрою території, що включає визначення та виміри ділянки, виявлення її природних особливостей, визначення кордонів прибережної території, зонування з визначенням обмежень (водоохоронна зона, прибережна захисна смуга, зелені лінії), розробка проекту, технічне забезпечення архітектурно-ландшафтного благоустрою при умові підтримання та збереження природного балансу річкової екосистеми. Зелені та Сині лінії мають стати інструментами обмеження урбанізованого навантаження на природну складову міст та населених пунктів, захистом та охороною чистоти водойми, балансу екотонної складової, річковий біоценоз, парадинамічних зв'язків річкової екосистеми при її містобудівному освоєнні.

Синя лінія співпадає з контуром урізу водойми, є внутрішньою границею водоохоронної зони, що захищає уразливий літоральний комплекс від антропогенного навантаження, особливо в умовах мегаполісів. Містобудівна організація громадського простору, рекреації, прогулянкових, туристичних та велосипедних стежок на прибережній території має не порушувати водний та прибережний біоценоз та екотонну складову - мілководні зони з характерними лише для них біотопами. Зелена лінія I категорії захисту виконує функцію охорони екотонів, де Синя лінія виступає її внутрішньою границею, межею прибережної акваторії.

Прибережні акваторії характеризуються малими глибинами (0,5-3м), зниженим турбулентним перемішуванням води, більшим прогрівом, що сприяє інтенсифікації гідробіологічних процесів. По розподілу глибин прибережні акваторії можна поділити на 3 види: з глибинами до 0,6 м; 0,6-1,3 м; з глибинами 1,3 – 2,0 м. Дно прибережних акваторій буває муловим, супіщаним, суглинистим, піщаним тощо. Згідно з розповсюдженням рослинності градація прибережних акваторій є наступною: вільною від рослинності та зайнятою фітоценозами (повітряно-водною рослинністю, з плаваючим листям та зануреною в воду). Згідно з умовами водообміну прибережні акваторії ділять на проточні, малопроточні та непроточні [14].

В прибережній акваторії відбуваються інтенсивні процеси випаровування, замулення і заболочення, накопичуються продукти розкладу вищої водної рослинності і синьо-зелених водоростей, що призводить до прогресуючого нагромадження забруднень природного походження. Підвищена біопродуктивність прибережних акваторій обумовлює інтенсифікацію відкладень на дно органічної маси, зменшення глибин і перехід деяких ділянок в болото та суходіл. Просторова диференціація вмісту органічної речовини у воді Дніпровських водосховищ свідчить про зростання вмісту органічної речовини у верхів'ях водосховищ, де розповсюджені болотні екосистеми та системи мілководдя. Заболочення прибережної акваторії відбувається внаслідок забруднення водних мас важкими металами, органічними сполуками, нафтопродуктами тощо. Болотні екосистеми та розмноження синьо-зелених водоростей є основними джерелами забруднення води органічними речовинами. Дослідження хімічного складу води свідчать про втрати якості водних ресурсів - динаміка показника перманганатної окиснюваності перевищує норми для питної води у 1,5-2 рази. Задля недопущення погіршення якості води важливо для кожної водойми мати гранично допустимі розміри прибережних акваторій, що залежить від їхньої проточності і площі водного дзеркала [15].

Розвиток рекреації в зоні акваторій та прибережних територій відбувається в умовах інтенсивного господарського навантаження - техногенне забруднення зростає зі збільшенням неконтрольованого скиду неочищених стічних вод з очисних споруд підприємств і організацій, накопичувачів промислових та сільськогосподарських стоків. Сині лінії виконуватимуть функцію збереження природних розмірів прибережних акваторій, особливо в умовах потужної урбанізації задля збереження екологічного балансу, архітектурно-ландшафтною унікальності, ансамблевих характеристик річкової техногенної екосистеми.

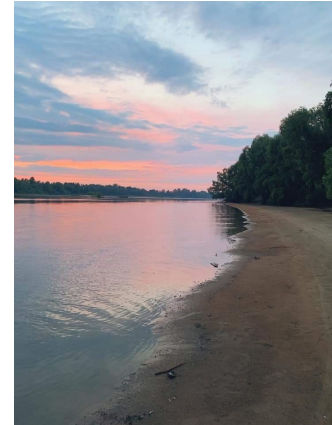
Біологічний захист зон рекреації прибережних акваторій та територій за допомогою дерев, кущів та трав'яної рослинності є природним та необхідним.

Оптимальні тіньові умови створюються під кронами одно-дворядних насаджень з вологолюбних деревних порід близько до урізу води. Слід враховувати коливання рівнів води для запобігання загрози підсихання кореневої системи дерев (по урізу води або близько 1 м від поверхні води). Для створення насаджень з верб найкращим посадковим матеріалом є живці з однорічної порості довжиною 50-100 см, діаметром 1-5 см. В наслідок збільшення заростів вищої водної рослинності площі мілководних зон збільшуються. Розвитку світлолюбної повітряно-водної рослинності перешкоджає освітленість прибережної акваторії під пологом високого деревостою (наприклад, з вільхи клейкої (*Alnus glutinosa* (L.) Gaerthn.)), що має складати 4-10% відкритих ділянок; під кронами верби білої (*Salix alba* L.) – 15-20% (дані наведені для першої декади липня, хмарної погоди, 12-15 годин). Після розпланування ґрунту на прибережній території заплави треба проводити залуження місцевими травами для запобігання розповсюдження бур'янистих (особливо адвентивних) видів рослин. Необхідно залишати нерозчищеними окремі ділянки прибережної акваторії з найбільш різноманітною (за складом і розподілом угруповань) рослинністю та з рідкісними та зникаючими видами і угрупованнями водних рослин, які занесені до Червоної Книги України та в регіональні Червоні списки. Прибережні лісонасадження сприятливо впливають на формування прибережної орнітофауни, на існування багатьох видів безхребетних та хребетних тварин – тіньова структура створює схованки, коріння верби використовуються для нересту [16].

Комплекс перерахованих заходів з встановленням Синіх ліній сприятиме збереженню гранично допустимих розмірів прибережних акваторій, природних складових балансу річкових екосистем, охорони водного та прибережного біоценозу. Поряд з Червоними, Зеленими, Жовтими, Блакитними лініями [17] Сині лінії є важливим містобудівним обмеженням, інструментом збереження природної складової в урбанізованому середовищі, що допомагатиме вирішенню проблеми збалансованого, раціонального та гармонійного використання прибережних акваторій та територій.

Висновки. Використання прибережних територій під господарські, житлові, промислові забудови призвело до їхньої деградації та породило ряд юридичних, екологічних, технічних і містобудівних проблем. Охорона прибережних акваторій та територій має здійснюватися за допомогою комплексу заходів, що спрямований на захист берегових ландшафтів, підвищення їхньої естетичної цінності, благоустрою зон рекреації. Берегозахисні споруди і заходи мають виступати береговою техногенною системою, що здатна виконувати водночас захист берегів, водоохоронні та соціальні функції. Це дозволяє перетворити прибережні території, що

формується стихійно, в «окультурені» береги, які зберігають стабільність, здатність до самозахисту, самовідновлення в умовах потужної урбанізації. Сталість річкової екосистеми залежить від різноманіття складових підсистем, від різноманітного ландшафту прибережної території - чим більш монотонним є ландшафт, тим менша його продуктивність. Тому, надзвичайно важливим є збереження природного різноманіття прибережного ландшафту – екотонів, заплавлених луків, полів, лісів, біоти, парадинамічних зв'язків.

Світлина 1-5. Прибережні акваторії та території, як важливий природно-містобудівний комплекс (Інтернетресурс).

Сині лінії містобудівного обмеження – межі урізу акваторії – сприятимуть збереженню гранично допустимих розмірів прибережних акваторій, інструментом збереження природної складової в урбанізованому середовищі, що допомагатиме вирішенню проблеми збалансованого, раціонального та гармонійного використання прибережних акваторій та територій. Крім очевидних переваг покращення мікроклімату міського середовища, появи рекреаційних та пішохідних зон, організації громадського простору (city friendly for people), повернення історико-культурної вагомості фахова містобудівна організація та ревіталізація річкових екосистем матиме

довгостроковий економічний зиск – прибережні території відроджених акваторій ставатимуть перспективними об'єктами для інвестицій.

Список використаних джерел

1. Вишневецький В.І. Річки та водойми України. Стан і використання: Монографія. - К.: Вілпол, 200. - 376 с.
2. Михайлик О.О. Сучасний стан річки Либідь та шляхи її відродження в ландшафтній архітектурі Києва. / О. О. Михайлик // Архітектурний вісник КНУБА: наук.-виробн. збірник. – К.: КНУБА, 2014. – Вип. 4. – С. 170 -176.
3. Михайлик О.О. Річка Стугна: природний стан, проблеми антропогенного навантаження та пропозиції щодо покращення екологічного стану річки / О. О. Михайлик // Містобудування та територіальне планування: наук. - техн. збірник. – К.: КНУБА, 2015. – Вип. 57. – С. 265 - 270.
4. Михайлик О.О. Заплава р. Дніпро: сучасний стан, проблеми та шляхи відновлення екологічної рівноваги. / О.О. Михайлик // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2015. – Вип. 38. – С. 270 - 276.
5. Михайлик О. О. Прибережні території Київської області: природні особливості, сучасний стан та проблеми антропогенного навантаження. / О.О. Михайлик // Архітектурний вісник КНУБА: наук.-виробн. збірник. – К.: КНУБА, 2015. – Вип.5 – С. 51-56.
6. Дьомін М.М. Сучасні проблеми екосистеми малих річок / Дьомін М. М., О. О. Михайлик // Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2018. – Вип. 68. – С. 140 - 146.
7. Дьомін М.М. Містобудівні методи ревіталізації прибережних територій річок/ Дьомін М.М., О.О. Михайлик // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2018. – Вип. 52. – С. 199 - 205.
8. Дьомін М.М. Зелені лінії на прибережних територіях і методи визначення їх меж / Дьомін М.М., О.О. Михайлик // Архітектурний вісник КНУБА: наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2018. – Вип. 16. – С. 378 - 382.
9. Михайлик О.О. Світовий досвід організації та охорони прибережних зон / О. О. Михайлик, А. Чуприна // Журнал «KURIER UEK – 2015.-№6 (67). – С. 70-71. (Czasopismo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie).
10. Дьомін М.М. Акваторії Києва: втрати, здобутки та шляхи відродження. / Дьомін М. М., О.О. Михайлик // Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2020. – Вип. 75. – С. 154 - 162
11. Михайлик О.О. Містобудівні принципи та методи повернення містянам громадського простору прибережних територій. / О. О. Михайлик // Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. збірник. - К.: КНУБА, 2021. – Вип. 78.- С. 365 - 378.

12. Михайлик О.О. Річкові екосистеми України: природні особливості, проблеми трансформації та заходи з оздоровлення. / О. О. Михайлик // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. – К.: КНУБА, 2021. – Вип. 61. – С. 238 - 255. DOI: 10.32347/2077-3455.2021.61.238-255

13. Яцик А.В. Водогосподарська екологія у 4 томах., 7 кн. – К.: Генеза, 2004.-306 с.

14. Яцик А. В. Екологічні основи управління водними ресурсами: навч.посіб. / А. І. Томільцева, А. В. Яцик, В. Б. Мокін та ін. – К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. - 200 с.

15. Методика з оцінки економічної ефективності комплексного використання водних ресурсів у сучасних умовах (на прикладі дніпровських водосховищ). Український науково-дослідний інститут водогосподарсько-екологічних проблем (УНДІВЕП), Київ – 1995.

16. Яцык А.В., Шмаков В.М. Гидроэкология. - К.: Урожай, 1992. 192 с.

17. ДБН Б.2.2-12-2019 «Планування і забудова територій». – Київ, Мінрегіон України. 2019.

References

1. Vyshnevskiy V.I. Richky ta vodoimy Ukrainy. Stan i vykorystannia: Monohrafiia. - K.: Vilpol, 200.-376 s. (in Ukrainian).

2. Mykhailyk O.O. Suchasnyi stan richky Lybid ta shliakhy yii vidrodzhennia v landshaftnii arkhitekturi Kyieva. / O.O. Mykhailyk // Arkhitekturnyi visnyk KNUBA: nauk. - vyrobn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2014. – Vyp.4. – S. 170-176 (in Ukrainian).

3. Mykhailyk O.O. Richka Stuhna: pryrodnyi stan, problemy antropohennoho navantazhennia ta propozytsii shchodo pokrashchennia ekolohichnoho stanu richky / O.O. Mykhailyk // Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2015. – Vyp. 57. – S. 265 - 270 (in Ukrainian).

4. Mykhailyk O.O. Zaplava r. Dnipro: suchasnyi stan, problemy ta shliakhy vidnovlennia ekolohichnoi rivnovahy. / O.O. Mykhailyk // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2015. – Vyp. 38. – S. 270 - 276 (in Ukrainian).

5. Mykhailyk O.O. Pryberezhni terytorii Kyivskoi oblasti: pryrodni osoblyvosti, suchasnyi stan ta problemy antropohennoho navantazhennia. / O.O. Mykhailyk // Arkhitekturnyi visnyk KNUBA: nauk. - vyrobn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2015. – Vyp. 5 – S. 51-56 (in Ukrainian).

6. Domin M.M. Suchasni problemy ekosystemy malykh richok / Domin M. M., O. O. Mykhailyk // Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2018. – Vyp. 68. – S. 140 - 146 (in Ukrainian).

7. Domin M.M. Mistobudivni metody revitalizatsii pryberezhnykh terytorii richok/ Domin M.M., O.O. Mykhailyk // Suchasni problemy arkhitektury ta

mistobuduvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2018. – Vyp. 52. – S. 199 - 205 (in Ukrainian).

8. Domin M.M. Zeleni linii na pryberzhnykh terytoriiakh i metody vyznachennia yikh mezh / Domin M.M., O.O. Mykhailyk // Arkhitekturnyi visnyk KNUBA: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2018. – Vyp. 16. – S. 378-382 (in Ukrainian).

9. Mykhailyk O.O. Svitovyi dosvid orhanizatsii ta okhorony pryberzhnykh zon / O. O. Mykhailyk, A. Chupryna // Zhurnal «KURIER UEK – 2015.-№ 6 (67). – S. 70-71. (Czasopismo Uniwersytetu Economicznego w Krakowie) (in Ukrainian).

10. Domin M.M. Akvatorii Kyieva: vtraty, zdobutky ta shliakhy vidrozhennia. / Domin M.M., O.O. Mykhailyk // Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2020. – Vyp. 75. – S. 154-162 (in Ukrainian).

11. Mykhailyk O.O. Mistobudivni pryntsypy ta metody povnennia mistianam hromadskoho prostoru pryberzhnykh terytorii. / O.O. Mykhailyk // Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. - K.: KNUBA, 2021. – Vyp. 78.- S. 365-378 (in Ukrainian).

12. Mykhailyk O. O. Richkovi ekosystemy Ukrainy: pryrodni osoblyvosti, problemy transformatsii ta zakhody z ozdorovlennia. / O. O. Mykhailyk // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia: nauk. - tekhn. zbirnyk. – K.: KNUBA, 2021. – Vyp. 61. – S. 238-255 DOI: 10.32347/2077-3455.2021.61.238-255 (in Ukrainian).

13. Iatsyk A.V. Vodohospodarska ekolohiia u 4 tomakh., 7 kn. – K.: Heneza, 2004.-306 s. (in Ukrainian).

14. Iatsyk A.V. Ekolohichni osnovy upravlinnia vodnymy resursamy: navch. posib. / A. I. Tomiltseva, A. V. Iatsyk, V. B. Mokin ta in. – K.: Instytut ekolohichnoho upravlinnia ta zbalansovanoho pryrodokorystuvannia, 2017. - 200 s. (in Ukrainian).

15. Metodyka z otsinky ekonomichnoi efektyvnosti kompleksnoho vykorystannia vodnykh resursiv u suchasnykh umovakh (na prykladi dniprovskykh vodoskhovyshch). Ukrainyskyi naukovo-doslidnyi instytut vodohospodarsko-ekolohichnykh problem (UNDIVEP), Kyiv – 1995 (in Russian).

16. Iatsyk A.V., Shmakov V.M. Hydroekolohiia. - K.: Urozhai, 1992. 192 s. (in Ukrainian).

17. DBN B.2.2-12-2019 «Planuvannia i zabudova terytorii». – Kyiv, Minrehion Ukrainy. 2019. (in Ukrainian).

Annotation

Ph. D or candidate of science **Olha Mykhailyk**, assistant of department of urban construction of Kyiv National University of Construction and Architecture.

Blue lines as town-building limitations of coastal water area

The characteristics and problems of coastal water areas and coastal territories are considered. The use of coastal areas for economic, residential, and industrial buildings led to their degradation and gave rise to a number of legal, ecological, technical, and urban planning problems. Coastal water areas and territories are important natural and urban planning complexes in the planning structure of the city, because they enrich the urban fabric with public and recreational space, coastal flora and fauna, a picturesque landscape, and improve the microclimate of the urban environment. Professional organization, beautification, preservation and protection of coastal water areas and their coastal territories is one of the dominant urban planning tasks due to the fact that coastal territories are extremely vulnerable, the most exploited and investment-attractive zones. Preservation of the natural balance between the water area and the coastal area in the conditions of an urbanized environment is an urgent task of city planners. The advantages of the organization of the coastal man-made system have been proven. The urban planning organization of the coastal territory of the river is a set of measures for engineering preparation and improvement of the territory, which include the definition and measurements of the site, the identification of its natural features, the determination of the borders of the coastal territory, zoning with the definition of restrictions (water protection zone, coastal protective strip, green lines), project development, technical support of architectural and landscape improvement under the condition of maintaining and preserving the natural balance of the river ecosystem. The importance of establishing the Blue Lines of urban planning restrictions of coastal water areas is substantiated. Green and Blue lines should become tools for limiting the urbanized load on the natural component of cities and settlements, protecting and safeguarding the purity of the water body, the balance of the ecotone component, the river biocenosis, and the paradyamic connections of the river ecosystem during its urban development. The blue lines of urban planning restrictions – the boundaries of the water area cut – will contribute to the preservation of the maximum allowable sizes of coastal water areas, a tool for preserving the natural component in the urbanized environment, which will help solve the problem of balanced, rational and harmonious use of coastal water areas and territories. In addition to the obvious advantages of improving the microclimate of the urban environment, the appearance of recreational and pedestrian zones, the organization of public space (city friendly for people), the return of historical and cultural significance, professional urban planning organization and the revitalization of river ecosystems will have long-term economic profit - the coastal areas of revived water areas will become promising objects for investments.

Key words: coastal water area; coastal territory; river ecosystem; recreation; urban planning organization; coastal man-made system; green lines; blue lines of limitation.